

Smaken av høst; Skogen bugner av sopp pga. mye regn i juli og august, og endelig fyllte siste regnvær faktisk opp vann i dikene for første gang på flere måneder. Regnet berget også litt av grønnsaker, bær og frukt som holdt på å gå dukken i tørkeperioden i mai og juni. Fryserne fylles nå på Skåtøy!

Tor D

August 2023 nr 147

Skåtøy Flaskepost

Redaktør: Tor Dønvik

epost: skatoy.flaskepost@gmail.com
mobil: 90678830

Måker

Jeg hater måker skriver Odd Børretzen, i en av sine mange underfundige tankevekkende tekster, i 2001:

"Hvis en måke har fått tak på et fiskehode eller en tarm eller noe annet svineri og flyr av gårde med dette i nebbet, da kaster de andre måkene seg over henne og SKAL HA SKAL HA. Og resultatet blir at gørrer detter i vannet og synker og ingen av dem får noen glede av griseriet.

Måker eier ikke samfunnsånd, SKAL HA SKAL HA

Jeg tør ikke tenke på hvilket parti de ville ha stemt på hvis de hadde hatt stemmerett, og under sånne forhold tenker jeg - Jeg er glad jeg ikke kjenner en måke personlig, sånn at jeg måtte oppføre meg noenlunde høflig mot vedkommende".

I teksten menneskeligjør Odd B måker på et negativ sett. Er teksten nå en metafor for en velstand tuftet på naturtap, overforbruk, manglende samfunnsånd, og SKAL HA SKAL HA mentalitet?

Jeg savner måker,

De 4-5 parene med stedbundne fiskemåker som årlig hekket i Dønvikbukta forsvant for godt for 30 – 40 år siden.

Den gang forårsaket tilbakegangen av fiskemåker blant våre holmer og skjær knapt et skuldertrekk blant folk flest.

I løpet av en generasjons tid har vi

med vår velstand og manglende respekt for naturens orden tatt knekken på et rikt og mangfoldig marint liv, og dermed kystfolkets tradisjonelle lett tilgjengelige lokale matfat. Antall og mangfold av sjøfugl lever av det samme matfattet, og er en god indikator på hvor godt eller dårlig det står under havoverflaten, for det livet vi ikke ser med vårt blotte øye.

Jeg er menneske på en årlig koggstur fra Oslo til Skåtøy med retur ifm. ferien. Vi dro inn til Oslo i finvær midt i august, med 8 timers kjøring pr dag i sakte fart bruker vi to dager på turen.

Vi så ikke en eneste kystfiskebåt på turen. Av fiskeredskap observerte vi kun blåser på en håndfull garnlenker. Langt ute kunne vi skimte en og annen rekestråler. Dette står i sterk kontrast til forholdene langs kysten da jeg vokste opp på 1950-60 tallet, den gang var det et 20 talls lokale kystfiskere bare på Skåtøy.

Når det gjelder måker og annen sjøfugl er det like nedslående, nesten ikke en

måke å se på 16 timer i sakte fart langs kysten.

Paradoksalt nok så jeg flere måker på den 100 meter lange spaseraturen fra T-banestasjonen på Grønland til buss-terminalen på Oslo S enn på hele turen fra Skåtøy og inn.

Måker har nå blitt et byfenomen, som byfolket ofte hatefullt betegner som flygende rotter.

Det er egentlig utilgivelig at vi kystfolk ikke forsto i tide at dette var et alvorlig tegn på at noe var riv ruskende galt med livet i sjøen langs kysten vår. I etterpåklokskapens klare lys ser vi nå til vår skrekk og gru, at vi har mistet en av de viktigste verdiene i vår kystkultur, uten at vi løftet en finger i tide for å gjøre noe med dette forferdelige overgrepet på natur og marint liv.

Tor D.

Klipp fra Telemark Arbeiderblad, fredag 11. juli 1969

Eidkilkanalen — Smal "perleport" til den ytre skjærgård

Nå er tiden kommet da fastboende kvier seg for å "kjøre kanalen", som det heter når man benytter seg av Eikilkanalen for å komme fortere til Kragerø.

Sommergjestene benytter seg nemlig også av denne snarveien – og kjøre-ferdigheten er ofte skrøpelig. Nå må det sies til badegjestenes forsvar at Eikilen er smal og svært vanskelig å manøvrere i. Det er mye strøm i kanalen, og spisse steiner som stikker ut både her og der, gjør det ofte til litt av en kunst å komme helskinnet forbi en møtende båt.

Passbåtene har en ekstra ulempe fordi de er så lette. Vinden kan være lei, og det er gjort på et blunk å bli kastet inn i en av kanalsidene av et lunefullt vindkast.

„Her er det sannelig trangt om saligheta“, sier Tor og Jan Dønvik.

Enda verre er det når to store turbåter skal forsøke å passere hverandre. Da kan det hende at både fendere, lakk og bunnstoff får ublid behandling.

Eikilkanalen er godt og vel 43 år gammel, ingen dårlig aldre i og for seg. Disse årene har gått uten at det er gjort noe for å utbedre kanalen. For noen år siden satte sommergjester på Skåtøy i gang en lynaksjon til «Eikilens utvidelse», men prosjektet falt i fisk.

Pr. i dag flenges fendere av, lister rives opp og lakk skrapes av når folk vil benytte seg av denne snarveien til Kragerø. Og fastboende gruener seg hver gang de skal til byen, for "de herrane sommaærgsgjestene er jo steingærne, det er simpelt'en falli å møte de i kanalen"

Tenk om en sådan "fali" sommergjest leste dette, blei irritert og fant ut at NÅ, NÅ skal det settes i gang en aldri så liten kronerulling til utbedring av Eikilkanalen.

RoBrå-

Bak signaturen RoBrå skjuler seg Rolf Bråtøymyr fra Bråtøy. Han skrev en rekke artikler i Telemark Arbeiderblad (1969-71) både fra skjærgården og fra Notodden, der han gikk på lærerskole.

Kanalen er utvidet og utbedret siden 1969, men vi fastboende som kjører båt plages fremdeles av enkelte badegjester,

hvis båtferdighet tilsynelatende reduseres for hvert år omtrent like mye som størrelsen på både båt og motorer årlig økes.

"RIBiotene" er kanskje de verste vi møter, men hva annet kan ventes i seilskutebyen Kragerø – som nå ynder å omtale seg som Norges RIBhovedstad. "Sannelig sier jeg eder; Kystkulturen vår har nå dårlige kår i skjærgården vår!"

Vi husker fjorårets håndtering av "fremmedartede saker og ting på sjøen" der Frøya måtte bote med livet, for å legge tilrette for en forsvarlig fremtidsrettet kystkultur?

RIBiotene kan være glad slike malplasserte ubrukelige båter ikke fantes i 1969. Om ikke skarpskutt stein i kanalen hadde punktert kondomene dengang, så ville i allefall en avrevet fenderlist, der spikerne ofte satt igjen etter trekoggens ublide møte med en badegjest i Eidkilen, garantert ha punktert en slik kystkulturperle av en "pølsepram".

Høstmarked i hagen på Lokalet
Lørdag 19 august fra 13.00- 16.00 .

Det blir salg av egenproduserte grønnsaker, husflid, pølser og mye mer.

Lokalets kiosk er åpen med salg av høstsupp, pølser, vafler, is og brus :)

Selvberging på Skåtøy

De siste årene har flere Skåtøybeboere og noen sommergjester i økende grad dyrket mer grønnsaker, bær og frukt enn til eget bruk, og enkelte selger derfor litt av overskuddet i produksjon.

Det saftes, syltes, konserveres, lages pølser, enkelte driver også med høns og sau, mens andre driver med husflid.

Det som legges ut for salg av disse lokale produktene er ettertraktet spesielt av våre sommergjester, og alt i alt er dette et bidrag til både selvberging og lokal trivsel.

Derfor var det fint at ildsjeler på Lokalet tok initiativ til å samle produsentene til et "Høstmarked" 19. august.

Tor D

Grønnsakdyrkerne bidro med ingredienser til en høstsuppe som Lokalet serverte etterfulgt av kaffe, vafler og kaker.

Selv med dårlig værmelding, kollisjon med jollerace på Jomfruland og Havnedager i byen, var oppslutningen ganske

bra om markedet. Både Lokalstyret, selgere og publikum var fornøyd med opplegget, og vi håper at markedet blir en årvisst foreteelse.

Bildene over viser litt av hva markedet bød på, og suppegryta ble nesten tømt i løpet av dagen.

Blant årets avling viste det seg at squash slo svært godt til på Skåtøy i år både når det gjaldt mengde og størrelse.

Langt mer enn det var mulig å bli kvitt både til eget konsum og salg. Den ble derfor delt ut gratis, og som en kuriositet kan det nevnes at en av Wouters squash fra Nepeløkka var så stor at publikum ba om å få låne den for å ta en selfi av seg og squashen.

GALLERI BAK FASADEN

Musikkopplevelser på Skåtøy

En Oud fra Midtøsten er vel ikke det mest kjente strengeinstrumentet for folk flest. Historien sier instrumentet kom til Europa ved at maurerne tok det med til Andalusia, og korsfarerne brakte det også til andre steder i Europa.

Oud-en blir også kalt Arabisk lutt og er en forløper til Europeisk lutt. Evert Taubes akkompagnerte ofte sine viser med lutt. Vi kystfolk kjenner vår Taube og hans «luta», og den omtales også i hans viser, f.eks. i Sjøsalavår;

Tor D

"Rönnerdahl stämmer den svenskbyggda lutan – borta kan duga, men hemma är bäst!"

I Galleri Bak Fasaden stod ikke Taube på programmet, men klassisk musikk av

selveste Johan Sebastian Bach. Vi som går på onsdags-orgelkonserter i Skåtøy kirke opplever ofte at Bachs vakre kraftfulle musikk fyller kirkerommet.

På Haugen var settingen en helt annen, en enslig trubadur med sin arabiske lutt fremfører musikk av Johan Sebastian Bach. Havet forener som kjent Skåtøy med hele verden, og når «lutan» kom til Bohuslän er det forså vidt ikke så rart at den dukker opp på Skåtøy også. Men klassisk musikk på en original arabisk lutt hører nok til sjeldenhetene i alle fall i Norge.

Jeg synes det er flott at musikere våger å ta tak i spesielle ting (ofte kalt smalt). Det har ført til at Skåtøypublikum møter ukjent og ny musikk som har gitt oss mange flotte opplevelser. Mangfold av musikk, viser og poesi med nye og ukjent artister ble (og er fremdeles) Skåtøys varemerke, blant annet takket være våre ildsjeler, med Alf Cranner og Heidi Felle i spissen, som i sin tid startet Sangpoeter og festival i år 2000.

Takket være, Skåtøyvennen Rigmor Bakketuns testamentariske gave, kunne Andreas Vangen Andersen i år fremføre en intimkonsert for et lite, men lydhørt publikum. Bachs klassiske musikk lød høytidstemt, spedt og vakkert fra svingende strenger i låven på Haugen gård. Dette falt i smak og ga ro i sjela

hos publikum – nok en fin opplevelse på Skåtøy som flere burde fått med seg. **(For video klikk her.)**

Vangens svigerfamilie har hytte på Skåtøy, så vi kan jo håpe på å treffe han igjen ved en senere anledning. I tillegg til lutt konserten 5. august avholdt han også et sommerkurs i sang for barn og unge 24. - 26. juli, slik vil vi ha det på Skåtøy – kulturarrangementer med glede og trivsel for barn, og gjerne med ukjente musikalske opplevelser for oss voksne.

Galleri Bak Fasaden avsluttet årets sesong 21. august og melder at galleridelen har besøk og omsetning omtrent som i fjor, mens Kunst-baren ligger noe lavere på grunn av mye ustabil vær.

Kafeen har nå avsluttet sommersesongen og har heretter høståpent i helgene.

Kafeen melder at de er fornøyde med den første sommersesongen.

Med mye jobbing av både de tre nye eierne og deres 40 ansatte, alle med godt humør og blide fjes, har gjort at gjestene opplever en avslappet trivelig atmosfære med god mat, drikke og service.

Både fastboende og sommergjester lovpriser at nå har vi fått kafeen vår tilbake og kan glede oss til neste år.

Både kafeansatte og sommergjester setter stor pris på at lokalbefolkningen også frekventerer kafeen om sommeren, kafeen blir da en fin møteplass der store og små herfra og derfra møter gamle og nye ferievenner.

Kafeens konsertprogram i sommer har også, på tross av en hektisk tid med oppstart, vært bra og variert og ble avsluttet med brask og bram.

Thomas Berg Tellefsen med sang og akustisk gitar som oppvarming, etterfulgt jenterockebandet Cocktail Slippers, er i likhet med Vangens arabisk lutt ikke hverdagskost på Skåtøy. Men selv om de 5

to konsertene befinner seg på hver sin ende av musikkens univers, har de det til felles, at de evner å overraske og begeistre et traust Skåtøypublikum, som har et åpent sinn mottagelig for det meste.

Det ble en knallavslutning på sommerseongen med fart, fest og moro som ikke går i glemmeboka med det første.

Publikum lot seg rive med da de vitale, sprelske jentene sang, danset og showet slik at gulvbjelkene i det gamle skolebygget fra 1800 tallet ble stresset og belastet som aldri før.

Ryktene sier at enkelte sindige lokale snekkere lurte på om dette var innafor dagens HMS krav, men skepsisen var ikke verre enn at til og med snekkeren danset med, og gulvet – det holdt.

Det er foreløpig ikke flere konserter på tapetet i høst, men det kan komme etter hvert. Vi lokale må også huske hvor viktige vi er for kafeens drift i den stille årstid. Vi må i alle fall ta opp tradisjonen fra i våres, da vi var flinke til å stille opp for løse verdensproblemer over en velfortjent fredagspils etter en "slitsom" arbeidsuke, ikke minst for oss pensjonister som lønnes av NAV.

Åpningstider i høst er:

Fredag fra **15 til 21** (Vi serverer pizza)

Lørdag fra **12 til 21** (Kjøkken - 13 til 19)

Søndag fra **12 til 18** (Kjøkken - 13 til 17)

Kafeen ønsker innspill fra oss innfødte og andre Skåtøyvenner om temaer, arrangementer og aktiviteter som kan bidra til at kafeen blir vår møteplass hele året. Hvis vi legger våre hoder i bløt blir i alle fall håret vått, men kanskje noen gode ideer også kan vaskes ut fra hjernebarken. Ofte er det ikke så mye som skal til for å skape trivsel, hygge og kanskje nytte i et lokalmiljø. Et eksempel

fra noen år tilbake var da Rune Vatne og Ottar Monsen tok initiativ til å samles på kafeen for diskusjoner under begrepet tankesprang.

Vi bør alle spise mere fisk og siden sjøen rundt Skåtøy er fisketom, så jeg har foreslått at kafeen slår et slag for spekesild. Det burde være såpass mange sildeelskere på øya og andre steder at det er grunnlag for en felles sildemiddag på 6

kafeen i ny og ne. Spekesild med potet, kålrotstappe rå løk og rødbeter er sund, enkel og god mat, utfordringen er å finne/ skaffe seg salt sild av god av kvalitet.

Ta kontakt med kafeen om du har ideer til lokale trivselstiltak på vår møteplass på Skåtøy utenom sommersesongen.

Reservedeler og bøker

Redaktøren fikk denne gangen ikke somlet seg til å sende ut flaskeposten før han ble innlagt på TSS for å skifte ut sine nedslitte originale deler i kneet med nye av stål. Der blir det fort noen ledige timer på sengekanten til både flaskepost-skriving og boklesing.

En av mine yndlingsforfattere er dansken Carsten Jensen.

I 2019 kom boken: **Hodestuperne** – *Om mennesker på flukt og kunsten å motstå tyngdekraftens fristelse.*

Boka er en essaysamling som omhandler flyktningproblematikk i historiske, dagsaktuelle, filosofiske, religiøse og politiske sammenhenger.

Med tanke på klimakrise, konflikter og verdens grunnleggende urettferdigheter i fordeling av goder mellom fattig og rik utgjør flykninger en uovervinnelig kraft som vi må leve med på samme måte som vi må leve med tyngdekraften.

Denne universelle verdensomspennende kraften er kompleks og vanskelig å forstå, men kanskje denne samfunns-kritiske boka kan gjøre oss litt klokere?

Om dansk flyktningpolitikk skriver han:

Tanken om at et synspunkt godt kan være riktig selv om talsmannen for det tilhører et mindretall, er utenkelig. Bare den som får flertallet i ryggen har rett.

Eller sagt på en annen måte: Flertallet har alltid rett, ikke fordi mindretallet har urett, men fordi de har tapt maktkampen.

I dansk politikk har ikke ordet sentrum lenger noe å gjøre med moderasjon, et sted der motsetninger og fløyer møtes med kompromissvilje. Sentrum betyr bare det stedet der flertallet befinner seg, en samling om et synspunkt som kan finne seg hvor som helst på den politiske skalaen, også på ytterpunktene. Det viktigste er bare at andre synspunkter ikke får noen plattform.

Det kan ikke snakkes utenfor den vedtatte konsensusen, som riktig nok kler seg ut som demokratisk, men som har som egentlig funksjon å ugyldiggjøre alle andre synspunkter enn det offisielle flertallets. Flertallet får ny status som eneveldig.

Vårt demokrati er altså ingen garanti eller gir en oppskrift for hvordan løse

verdens flyktningproblemer. Vi vet jo at demokrati ofte ikke fungerer eller som Winston Churchill sa *"Demokrati er den verste styringsformen som finnes, bortsett fra alle de andre som har blitt prøvd opp gjennom tidene."*

Jeg tror tross alt på det gode i mennesker.

Hvis du berget noen livredde, utsulta fortvilte flykninger i en synkeferdig båt på utsiden av Jomfrulad ville medmenneskeligheten trolig trumfe politikk og regelverk. Det første du tenker på er å hjelpe – ikke på å få sendt de tilbake, internert de i mottak her i landet eller sendt de en billigere flyktningleir i et naboland nær det landet de flyktet fra.

Kanskje tema for noen tanksprang på trygge Skåtøy beliggende i verdens beste land å bo i.

Tor D

Det skjer på Skåtøy

Skåtøy Kafe

Kafeen er nå høståpen i helgene

fredag fra 15 til 21 (Vi serverer pizza)

Lørdag fra 12 til 21 (Kjøkken - 13 til 19)

Søndag fra 12 til 18 (Kjøkken - 13 til 17) —

sjekk hjemmeside

Velkommen

Følg kafeen på **Facebook** og **Instagram** om endringer og om ting dukker opp.

Møteplassen Skåtøy kafe.

Kafeen ønsker innspill fra oss innfødte og andre Skåtøyvenner om temaer, arrangementer og aktiviteter som kan bidra til at kafeen blir vår møteplass hele året.

Tor D

Skåtøy Kirke

Gudstjenester i Skåtøy kirke.

Søn 17. sept. kl. 1130 Gudstjeneste. Prest: Pål Wirkola.
Offer til menighetsarbeidet.fl.

Valg til nytt menighetsråd.

Kragerø skole søndag 10. september 13.00-18.00.

og mandag 11. september kl. 09.00 -20.00.

Velkommen Skåtøy menighetsråd!

Lokalet på Skåtøy (følg med på Facebook?)

Høst og vinter program kommer etter hvert.

Hilsen styret i Stiftelsen Skåtøylokalet

Flerbrukshuset på Skåtøy

Her kan du forhåndsstemme 28.august kl 14.00-17.00

Sakset fra kommunens hjemmesider

KONTINGENT 2023 SKÅTØY VEL

Disse er sendt ut nå og hvis du savner denne så oppgi følgende til undertegnede via e-post til **hkh@kros.no**:

- Navn, - Adresse, - Tlf, - Epostadresse

OBS! Minner om at KID må brukes ved betaling og VIPPS fungerer ikke.

Hans Kristian Høyvarde - kasserer

Foto Maria Borkhus

Hele 10 førsteklassinger, pluss 6 fordelt på andre klassetrinn, bringer årets elevtall opp i 57 på KSM i år. Vi ønsker dere alle velkommen og vit at dere er til stor glede for alle oss som bor å ferdes på Skåtøy.

Tor D

Sjekk på nett? Tidligere Flaskeposter? Skole?

Sjekk hjemmeside for detaljer: **www.skatoiyifarta.no**